

Απόστολος Πιερρής

ΚΡΙΣΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ – ΚΑΙ ΠΡΩΤΑ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΟ

Το έχω αναλύσει πολλές φορές και σε πολλά επίπεδα και το ξέρει όλος ο κόσμος, ότι το μεγαλύτερο και βασικότερο πρόβλημα της Νέας Ελλάδας, η «Μητέρα των Προβλημάτων» της, είναι πρόβλημα ταυτότητας. Το οποίο εστιάζεται πάνω από κάθε τι άλλο στο ζήτημα της σχέσης του Νέου Ελληνισμού προς τον Αρχαίο. Ένα δευτερεύον υποπρόβλημα είναι η σχέση του Νέου Ελληνισμού προς την Ευρώπη. Τα πάντα, και αυτό, εξαρτώνται από εκείνο.

Ο Fallmerayer υποστήριξε ότι από τον 6ο μέχρι τον 10ο αιώνα μ.Χ. συνέβη μια ριζική αλλοίωση του φυλετικού χαρακτήρα των κατοίκων της Ελλαδικής χερσονήσου και των πέριξ νήσων συνεπεία του κατακλυσμού του χώρου από Σλαβικά φύλα και (σε μικρότερο ποσοστό) της ερήμωσης των νησιωτικών και παραθαλάσσιων περιοχών από τις επιδρομές Μουσουλμάνων πειρατών – αμφότερα τα γεγονότα αποτέλεσμα της εξασθένησης της ισχύος τους χρόνους εκείνους στην κεντρική εξουσία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Από τότε αρχίζει το φαινόμενο του ΝεοΕλληνισμού.

Η φυλετική ανάγνωση της ιστορίας μπορεί πια στις αρχές του 21ου αιώνα να πάει στην άκρη της ή τουλάχιστον να μπει στη θέση της. Ήταν προϊόν του Ευρωπαϊκού Ρομαντισμού με ψευδοεπιστημονική ιδεολογία και θεμελίωση στην πραγματικότητα του Ευρωπαϊκού Εθνικού Κράτους. Να θεωρήσουμε εντέλει ότι τα πραγματικά δραστικά υποκείμενα της ιστορίας είναι χωριστές, κλειστές, οικογενειακές ομάδες με κοινούς, η κάθε μια διαφορετικούς, γονείς; Ότι π.χ. όλοι οι Έλληνες παντού και πάντοτε είμαστε κατευθειαν απόγονοι ενός αρχέγονου προγονικού ζεύγους, ενός Έλληνα Αδάμ και μιας Ελληνίδας Εύας; Αριστοφανικό!

Ο Νόμος του Αίματος στην κοινωνία έχει αντικατασταθεί συνειδητά από τον Νόμο του Πνεύματος ήδη με τους Κλασσικούς Χρόνους. Ο Απόλλων ευλογεί τη δικαία μητροκτονία του Ορέστη στις Ευμενίδες του Αισχύλου.

Το φυλετικό έθνος είναι ένα Ευρωπαϊστικό ιδεολόγημα. Δεν επαληθεύεται καν στην Ευρωπαϊκή Ιστορία. Ο βασιλικός θυρεός της Αγγλίας έχει ακόμη τώρα γαλλική επιγραφή – από τους Νορμανδούς κατακτητές των Σαξόνων που με τη σειρά τους είχαν καθυποτάξει τα αρχαία Κελτικά φύλα. Και η τευτονικώτατη Πρωσία ήταν τόσο Γερμανική όσο και Σλαβική. Εκείνο που μετράει στην ιστορία είναι άλλο. Είναι η Ισχύς και το Πνεύμα. Είναι η δύναμη αποτελεσματικής πολιτικοστρατιωτικής οργάνωσης χώρων και η δύναμη ενός τρόπου σκέψης συνοδευόμενου από ένα συμφυές αξιακό μοντέλο. Είναι το Κράτος και ο Πολιτισμός. Και αυτά τα δυο συναρτώνται απόλυτα για να παραχθούν σημαντικά αποτελέσματα διαρκείας στο ιστορικό γίγνεσθαι.

Ξαναδιατυπώνω λοιπόν σε πραγματιστικούς όρους το ερώτημα του Fallmerayer για την «καταγωγή των (Νέο)Ελλήνων». Ποια είναι η οργανωτική σχέση της Νέας Ελλάδας προς την Κλασσική Αρχαιότητα; Και ποια είναι η πολιτιστική σχέση της Νέας Ελλάδας προς την Κλασσική Αρχαιότητα;

Και στα δυο ερωτήματα η σωστή απάντηση είναι ένα καταδικαστικό: ΜΗΔΑΜΙΝΗ.

Θα δώσω τρία κραυγαλέα παραδείγματα που αποδεικνύουν την καταδικαστική αυτή κρίση, ένα στο πολιτικό και δυο στο πολιτιστικό πεδίο. Σήμερα θα ασχοληθώ με το πολιτειακό σαν θεμελιώδη οργανωτική αρχή της κοινωνίας σε κράτος.

Η Αθηναϊκή Δημοκρατία είναι μια αρχετυπική περίπτωση πολιτικής οργάνωσης της κοινωνίας σε κράτος πάνω στο μοντέλο του φυσικού συστήματος. Φυσικό σύστημα εν προκειμένω είναι ένα σύστημα που η πολιτική εξουσία έχει ελάχιστη θεσμική και επίσημη δόμηση, ενώ κατ' ουσίαν επιπλέει ελεύθερα πάνω σε συσχετισμούς επιρροών. Ένα τέτοιο μοντέλο φυσικής αυτοδιευθέτησης είναι σαν ένα αναρχικό σύστημα, χωρίς ισχυρή θεσμοθέτηση φορέων πολιτικής εξουσίας, αλλά με ισχυρή αυτορρυθμιζόμενη τάξη που συχνά εστιάζεται σε μια ισχυρότατη επιρροή. Διότι φυσικά άλλο θεσμικός φορέας πολιτικής εξουσίας και τελείως άλλο φορέας επιρροής. Έτσι δεν υπήρχε τότε θεσμική Κυβέρνηση και Πρωθυπουργός ή Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Οι 9 ενιαύσιοι και κληρωτοί Άρχοντες εξασφάλιζαν την τυπική εγκυρότητα διαδικασιών, ενώ είχαν πολύ περιορισμένα διοικητικά καθήκοντα. Οι εκλεγόμενοι ενιαύσιοι Στρατηγοί δεν είχαν θεσμικό λόγο (εκτός της διεξαγωγής πολέμου) ως εκ του λειτουργήματός τους, και εν πάση περιπτώσει όχι ως Συμβούλιο. Κόμματα δεν υπήρχαν, αλλά μόνο πολύ χαλαρές παραταξιακές κατευθύνσεις. Η πραγματική (μη θεσμική) πολιτική εξουσία ανήκε σε άτομα μεγάλης επιρροής (Μιλτιάδης, Θεμιστοκλής, Αριστείδης, Κίμων, Περικλής, Κλέων, Νικίας, Αλκιβιάδης). Εστερούντο της οποιασδήποτε θεσμικής θωράκισης.

Βέβαια, το θαύμα της Κλασσικής Αθήνας δεν είναι για κάθε τόπο και χρόνο. Επρόκειτο για μια πόλη-κράτος με δυναμική αιχμής κοσμοϊστορικών εξελίξεων. Η μεγάλη διεύρυνση των ορίων του Κράτους και κυρίως η αυξημένη ανάγκη σταθεροποίησης της πολιτικής εξουσίας υπό ποικίλες συνθήκες και με ήσσον ιστορικό δυναμικό, επιβάλλουν έναν δεύτερο πλου στη συγκρότηση της κοινωνίας προς μέγιστη ελευθερία και μέγιστο αποτέλεσμα. Η αρχαία απάντηση σε αυτή την απαραίτητη προσαρμογή δόθηκε με την θεωρία και πρακτική της Μικτής Πολιτείας. Ενός δηλαδή πολιτειακού συστήματος όπου εξουσίες θεσμοθετούνται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να εκφράζονται και να αλληλοεξισορροπούνται όλα τα συστατικά μέρη, συμφέροντα και δυνάμεις της κοινωνίας. Και να συντίθενται η αρχή των μεγάλων αριθμών, η αρχή της αριστείας, η αρχή της επιτυχίας. Πρόκειται για μια πιο γενικευμένη και ουσιαστική μορφή της Αρχής της Διάκρισης των Εξουσιών, η οποία άλλωστε θεμελιώθηκε στην αρχαία πολιτειακή θεωρία. Για παράδειγμα, στη Σπάρτη τη διαβουλευτική, ολιγαρχική αρχή εξέφραζε η Γερουσία, τη συνολική κοινωνική δύναμη του λαού το Διευθυντήριο των

Εφόρων, τη μοναρχική αρχή (εκεί που χρειάζεται η συσσώρευση τελικής αρμοδιότητας και ευθύνης σε ένα άτομο) η κληρονομική βασιλεία, η οποία είχε διχαστεί σε δυο φορείς, και την τελική κρίση έκανε η άπταιστη ορθότητα των μεγάλων αριθμών, η Εκκλησία του Δήμου. Όχι μόνο οι εξουσίες είχαν διαφορετικό ρόλο, δικαιοδοσία και συνεισφορά, αλλά και τελείως διαφορετικό τρόπο συγκρότησης, ώστε να είναι αδύνατη οποιαδήποτε συστηματική συνδιαλλαγή μεταξύ τους.

Αντίστοιχα στη Ρώμη. Ποικιλόμορφα διαρθρωμένες λαϊκές συνελεύσεις. Η Σύγκλητος των «δυνατών» και πλουσίων (optimates). Οι Δήμαρχοι του Λαού με ευρέα δικαιώματα, περιλαμβανομένου και του veto στις αποφάσεις της Συγκλήτου. Και δυο Ύπατοι, η ανώτατη διοικητική αρχή εις διπλούν, στην οποία ανήκε και η υπέρτατη στρατιωτική εξουσία εν καιρώ πολέμου (imperator). Και, για να εξαντλούνται όλα τα ενδεχόμενα, σε περίπτωση έσχατης ανάγκης του σκάφους της πολιτείας, η εξάμηνη «δικτατορία» με ρητό σκοπό. Στο σύνολό της η αρχαία εκδοχή της θεωρίας των Checks and Balances.

Τόσο ήταν το κύρος της ιδέας του «Μικτού Πολιτεύματος» ώστε ο Πολύβιος αποδίδει στην έτσι συγκροτημένη Ρωμαϊκή Πολιτεία την κύρια αιτία για την άνοδο της Ρώμης στην Οικουμενική Ηγεμονία (167 π.χ.) μέσα σε 70 χρόνια από την πρώτη αποφασιστική εμπλοκή της στις διεθνείς υποθέσεις (200 π.χ.), όταν ήταν ακόμη μια περιφερειακή και περιθωριακή δύναμη του Παγκόσμιου Συστήματος.

Ακριβώς το ίδιο ισχύει για την άνοδο των ΗΠΑ στην Παγκόσμια Ηγεμονία (1990) μέσα σε 70 χρόνια από τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο (1917). Η αντιστοιχία είναι εντυπωσιακά πλήρης.

Η ιστορία μας προκαλεί!

Ένας από τους κυριότερους λόγους της μετεωρικής ανόδου των Η.Π.Α. είναι το Αμερικανικό Πολιτειακό σύστημα, το οποίο είναι η ιδέα του αρχαίου Μικτού πολιτεύματος σε νέα έκδοση. Πρόεδρος (σαν μοναδικός Ρωμαίος Ύπατος, επικεφαλής της εκτελεστικής εξουσίας και αρχηγός του Στρατού), Γερουσία των Ομοσπόνδων Πολιτειών, Βουλή του Αμερικανικού Λαού, Ισχυρή Δικαστική Εξουσία, Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας. Ο Αμερικανικός πολυμερισμός και εξισορρόπηση των λειτουργικών αρμοδιοτήτων προχωρεί και στις επιρροές με τα οικονομικά λόμπι, τα ερευνητικά κέντρα παραγωγής γνώσης και τις δεξαμενές σκέψης. Checks and Balances. Η ελευθερία και το υψηλό δυναμικό ενέργειας που πάει μόνο με αυτήν, εξασφαλίζεται από την αυτόματη εξισορρόπηση διαφοροποιημένων και αντιτιθέμενων ροπών – όχι από την κατευθυντική παρέμβαση κάποιας αρχής «αγαθότητας» που για να κάνει αυτή τη δουλειά εξασφάλισης θα πρέπει να έχει υπερβολική ή και μοναδική εξουσία.

Το Αμερικανικό Πολιτειακό Μοντέλο είναι το συγγενέστερο προς το Ελληνικό. Και η αρχή του πολυμερισμού και της φυσικής ανταγωνιστικής εξισορροπίας είναι στη φύση του Έλληνα. Αντ' αυτού έχουμε στο ΝεοΕλληνικό παραμόρφωμα έναν πιθηκισμό του Ευρωπαϊκού Μοντέλου. Λέω πιθηκισμό γιατί το συγκεντρωτικό Ευρωπαϊκό Σύστημα λειτούργησε καλά στις χώρες γέννησής του. Έχουν νοοτροπία και οργανωτική πρακτική συμβατικής τεχνητότητας και άρα χρειάζονται ισχυρό συγκεντρωτισμό για την κοινωνική συνοχή. Εκεί υπάρχουν ασφαλιστικές δικλείδες υπό τη μορφή ανεπίσημων επιρροών και μιας παράδοσης ηγετικής αξιοκρατίας και υπευθυνότητας απέναντι στην κοινωνία και τη χώρα. Εδώ το πράγμα καταντάει grotesque. Οι εξουσίες στην ουσία συγκεντρώνονται στον αρχηγό κόμματος που κερδίζει τις εκλογές (με ένα σύστημα τεχνητό, φτιαγμένο επί τούτου). Εκτελεστική και βουλευτική εξουσία συμπίπτουν απόλυτα με την αγελοποίηση των βουλευτών. Η Δικαστική είναι έρμαιο της πρωθυπουργικής μόνιμης Δικτατορίας. Και ο Στρατός έχει αποδυναμωθεί επίτηδες από την πολιτική εξουσία. Και όλα αυτά σε ένα

πλαίσιο καλλιεργούμενης Ηγετικής Αναξιοκρατίας.

Συμπέρασμα. Το Καθεστώς Leviathan έχει επιβάλει στην Ελλάδα ένα πολιτειακό σύστημα που είναι τελείως ξένο και ακατάλληλο προς την ιδιοσυστασία του Ελληνικού χαρακτήρα και τη φύση του Ελληνισμού. Δηλαδή η απάντηση στο τροποποιημένο ερώτημα του Fallmerayer είναι (όπως είπα): Όχι, δεν έχει σχέση η ΝεοΕλληνική πολιτειακή τάξη με τον Ελληνισμό. Ιδίως τώρα που έχει φθάσει στο άκρον άωτο του συγκεντρωτικού παραλογισμού. Με το τεχνητό συγκεντρωτικό σύστημα σε λαούς ιδιαίτερης ελευθερίας έχεις εγκλωβισμό δράσης, δυσπραγία, ανισορροπίες, δυσαρμονία, μειωμένη παραγωγικότητα, ελάχιστη απόδοση. Και στο όριο, αν μείνει το πρόβλημα αδιόρθωτο, έχεις την πλήρη αποτυχία και κατάρρευση. Εκεί που είμαστε. Χρειαζόμαστε συνολική απελευθέρωση παντού – και συντακτική.

Χρειαζόμαστε άμεσα μια πολιτειακή επανάσταση: την υιοθέτηση ενός Αμερικανικού τύπου Συντάγματος. Στην Γ' τωρινή Επανάσταση να κάνουμε αυτό που δεν έγινε στην Α' του 1821. Ο ίδιος ο Κοραής ακόμη εξόρκιζε την υιοθέτησή του. Και είχε συζητήσει επ' αυτού με τον Καποδίστρια όταν αυτός ερχόταν στην Ελλάδα ως Κυβερνήτης, και ο Κοραής τον θεωρούσε μελλοντικό Τιμολέοντα. Μια ιδέα που είχε φαίνεται ευρεία αποδοχή τότε.

«τούτο τὸ Ἀγγλαμερικανῶν τὸ σύνταγμα πρέπει νὰ δεχθῶσιν οἱ Ἕλληνες, ἂν ὀρέγωνται νὰ κατασταθῶσιν εὐδαιμονέστεροι καὶ παρ' αὐτοὺς των τοὺς προγόνους. Εἰς τὸν παρόντα χρόνον, καὶ τὴν παροῦσαν τῶν πραγμάτων κατάστασιν, ὅποιον ἔθνος ἀβασίλευτον νομοθετήσῃ ἄλλο παρὰ τοῦτο, ὁμοιάζει τὸν ὅστις ὑποφέρει, καὶ μετὰ τὴν εὕρεσιν τοῦ ἄρτου, νὰ τρέφεται μὲ βαλανίδια».

Α. Κοραής, Περί των Ελληνικῶν Συμφερόντων Διάλογος Δεύτερος, 1826

[Προλεγόμενα στους Αρχαίους Έλληνες Συγγραφείς, Μ.Ι.Ε.Τ., τόμος Γ', σελ. 401.

Τότε ακόμη, μερικές δεκαετίες μετά την Αμερικανική Επανάσταση! Φανταστείτε τώ ρα!

[Δημοσιεύθηκε στην "ΕΞΠΡΕΣ" 27-2-2011]